

ליל שבת קודש פרשת פקודי - שקלים ה'תשס"ה

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קמ"ו המדבר שהקדוש ברוך הוא מסתתר בתוך המניעות, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, כתיב (שמות כ') ויעמוד העם מרחוק ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלקים, כי מי שהוא הולך בגשמיות כל ימיו, ואחר כך נתלהב ורוצה לילך בדרכי השם יתברך, אזי מדת הדין מקמרג עליו, ואינו מניח אותו לילך בדרכי השם יתברך, ומזמין לו מניעה, והשם יתברך חפץ חסד הוא, ומסתיר את עצמו כביכול בהמניעה הזאת, ומי שהוא בר דעת, הוא מסתכל בהמניעה, ומוצא שם הבורא ברוך הוא, כמו דאיתא בירושלמי (תענית פ"א): 'אם יאמר לך אדם היכן אלקיך תאמר לו בכרך גדול שבארם', שנאמר: "אלי קרא משעיר", ומי שאינו בר דעת, כשרואה המניעה חוזר תכף לאחוריו, ומניעה הוא בחינת ענן וערפל, כי ענן וערפל היינו חשך, חשך הוא לשון מניעה, כמו שכתוב (בראשית כ"ב): "ולא חשכת", וזה פירוש הפסוק, ויעמד העם מרחק, כי כשרואין הערפל, היינו המניעה כנ"ל, עומדין מרחק, ומשה, שהוא בחינת דעת כל ישראל, ניגש אל הערפל, אשר שם האלקים, היינו אל המניעה, שבה בעצמה נסתר השם יתברך, עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו כאן סוד גדול, איך אדם יכול להתחזק בכל מה שעובר עליו בחיים, ואף פעם לא להתייאש מלהתקרב אליו יתברך, אפילו אם כבר עבר עליו מה שעבר, כי בוודאי מי שהלך בגשמיות כל ימיו, וגם נפל לחטאים ועוונות רחמנא ליצלן, כשנתלהב לבו בהרהור תשובה אמיתית, ורוצה לילך בדרכי השם יתברך, מדת הדין מקמרג עליו ורוצה למנוע אותו מלשוב, אבל אין לאדם להתפעל מכל זה כלל, כי אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ואין שום כח למדת הדין למנוע את האדם מלשוב אליו יתברך, רק מן השמים מסככים עם האדם מניעות ועיכובים, כדי לראות עם כוונתו לחזור אליו יתברך באמת, וכשאינו מסתכל על שום מונע ומעכב, וקופץ ודולג על הכל כדי להתקרב אליו יתברך, אזי רואה למפרע איך שהשם יתברך הסתתר בתוך המניעה, ובאמת אין שום מניעה כלל, לכן אסור לאדם להתייאש או ליפול בדעתו משום דבר שבטעולם,

אפילו אם עבר עוונות קשים ומרים חם ושלום, העיקר לקום בזריזות גדול ולחזור אליו יתברך, ואפילו שרואה שיש לו הרבה מניעות ועיכובים לעשות תשובה, יידע היטיב שהשם יתברך מסתתר בתוך המניעות, וימשיך על עצמו דעת דמשה שהוא דעת הצדיק האמת, שהוא ניוגש תמיד אל הערפל "אשר שם האלהים", כי יודע שכל המניעות והערפל הם רק בשביל הבחירה והנסיון, ואם לא יחוש אליהם, ויקפוץ וידלג על הכל, בוודאי יזכה לתשובה שלימה ולהיות דבוק בו יתברך באמת, אשרי לו ואשרי חלקו.

וסיפר מוהרא"ש נ"י שהיה באומין יהודי בשם ר' משה צדוק שהיה מקודם קומיניסט ורוצח ר"ל, ובעבור סכום כסף היה מחסל אנשים רחמנא ליצלן, וחזר בתשובה על ידי אחד מאנשי שלומינו ר' יעקב זיטומר ז"ל, כי פעם היה למשה צדוק יארצייט אחר אביו, ונכנס בו הרהור תשובה לומר עליו קדיש, אבל בכל בית הכנסת שרצה ליכנס גירשו אותו תיכף ומיד, כי הכירו שהוא רוצח וקומיניסט ולא רצו ליתן לו דריסת רגל אצלם, ולבסוף בא להקלוזי של אנ"ש באומין, וחשב אולי חסידי ברסלב לא יגרשו אותו, ועמד אחורי הבית הכנסת אצל התנור, והמתין לומר קדיש, פתאום ניוגש אליו ר' יעקב זיטומר ז"ל שהיה איש קדוש מאד, ומשה צדוק חשב שבוודאי בא לגרש אותו מבית הכנסת, אבל הביא בידו מלית ותפילין, ואמר לו בעדינות ובנעימות, משה צדוק, אתה כבר כאן בבית הכנסת, בא תלביש מלית ותפילין, דיבורים אלו נכנסו כל כך בלבו עד שחזר בתשובה, ונעשה בעל תשובה כזה עד שספר "ליקוטי תפלות" שלו היה תמיד רטוב מדמעות, והיה רגיל להתבודד על ציון רביז"ל ולומר "פה אשב כי אויתיה", ואצל הרפת שכביתו היה המקוה היחידי באומין תחת ממשלת הקומיניסטן, והיה קשור בזה מסירת נפש ממש, כי אילו היו תופסין אותו היו הורגים אותו, והנה יכולין לתאר איזה מניעות היה לו לחזור בתשובה, בפרט שהיה רוצח רחמנא ליצלן, ואיזה חלישות הדעת ומניעת המוח בודאי היה לו, כי אך עושים תשובה על נפשות שנהרגו, ואף על פי כן לא הסתכל על זה כלל, וחזר בתשובה שלימה, הרי שקיים בשלימות דברי רביז"ל כאן, שצריכין לקפוץ על הכל ולמצוא את השם יתברך המסתתר בתוך המניעה.

גם סיפר מוהרא"ש נ"י מקדושת ר' יעקב זיטומר ז"ל הנ"ל, שהיה מקורב מקודם אל הרה"ק ר' שלומ'קה מזוויל זי"ע, וכשעלה ר' שלמ'קה לארץ ישראל, חיפש ר' יעקב מקום של חסידות באוקריינא והגיע לעיר אומין, ונתפעל מאד מאנשי שלמינו ונעשה מקורב גדול, והיה בעל צדקה נפלאה מאד, והיה דרכו להסתובב בכל אומין ללקוט שיורי לחם ושאר מאכלים מכל הבתים שבעיר, והיה מכניס הכל בתוך שק, והיה בא להקלוזי של אנ"ש שישבו שם הרבה בחורים ועניים שלא היה להם מה לאכול,

והיה שופך כל השק על השולחן, והיו אנ"ש מחיים עצמם ממש, ועבודת התפילה והתורה שלו היה להפליא, והיה מגדולי אנ"ש שבעיר אומין, ולבסוף הקומיניסטין עינו אותו בעיניים קשים מרים, שהעמידו אותו על השלג והקרח בלי נעליים לכמה שעות עד שנקפאו רגליו רחמנא ליצלן, והוצרכו לחתוך אותם רחמנא ליצלן, ואחר כך מת מתוך יסורין, ה' ינקום דמיו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בסוף הפרשה (שמות ז') כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם, ויש לומר שמרומז בפסוק זו השגה הנ"ל של רביז"ל, כי המשכן היה המקום של גילוי שכינה, שמשם יצא אור לכל העולם כולו, אבל "ענן" ה' על המשכן יומם, שהגילוי שכינה היה מסובב עם ענן שהוא מניעה ומכסה, כי כך נהוג תמיד, שדייקא במקום התגלות אלקותו יתברך, יש עננים המסבבים הנראים כמו חושך והסתרה, אבל גם בתוך העננים מסתתר הקדוש ברוך הוא, שזהו "ואש תהיה לילה בו", היינו שאש השכינה בער בתוכו אפילו בתוקף חשכת לילה, וכמו שכתוב (תהלים קל"ט) גם חושך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר, לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם, ופירש"י, בכל מסע שהיו נוסעים היה הענן שוכן במקום אשר יחנו שם, כי אור הקדוש ברוך מסתתר בכל מקום, אפילו במקום שנראה כמו חושך וענן, ולזכר ענני כבוד אלו שסבבו ישראל במדבר, נצטוו על מצות סוכה, שהוא ענין פריסת צל כנפי השכינה על נשמות ישראל, כי מי שיש בו דעת דמשה, שהוא דעת הצדיק האמת, יודע שגם בתוך הענן והערפל שורה אלקותו יתברך, ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, והשם יתברך יזכינו למצוא אלקותו יתברך בכל פרט ופרט של ימי חיינו, ונזכה להפוך כל המניעו"ת לנעימו"ת, עדי נזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך באמת מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת פקודי - שקלים ה'תשס"ה

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מחכם ותם מעשה מ' דף קנ"ג עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממשך לספר, כשהיה גומר המנעל ומן הסתם היה לו שלש קצוות, כי לא היה יכול האומנות בשלימות כנ"ל, היה לוקח המנעל בידו והיה משבח אותו מאד, והיה מתענג מאד ממנו והיה אומר: אשתי, כמה יפה ונפלא המנעל הזה! כמה מתוק המנעל הזה! כמה מנעל של דבש וצוקיר המנעל הזה!, כי מבואר בדברי רביז"ל בסוף הסיפור, שאם התפילה אינה בשלימות, היא כמו מנעל של שלש קצוות, ואף על פי כן היה התם מחיה ומתענג עצמו בזה, כי כן לימד אותנו רביז"ל, שאפילו אם אינם יכולים להתפלל כל התפילה כראוי, צריכין לחזק עצמו בכל הכוחות להתפלל מה שיכול, ולא להסתכל על הבלבולים כלל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' קכ"א קכ"ב), ודייקא על ידי שאדם מחיה עצמו עם נקודות טובות, אפילו שהם קטנים כמו שהם, על ידי זה יכול להתפלל ולזמר שירות ותשבחות להשם יתברך, וכמו שכתוב (תהלים ק"ד) אזמרה לאלקי בעודי, שאני מזמר זמירות להשם יתברך על ידי שאני מוצא בעצמי "עוד" מעט טוב שעדיין יש בי (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רפ"ב), ולכן דייקא על ידי שהיה להתם מדה זאת להחיות עצמו אפילו עם מנעל של שלש קצוות, המרמז על תפילה שאינה בשלימות, על ידי זה היה יכול לשיר שירות ותשבחות להשם יתברך ולהיות בשמחה תמיד.

והיתה שואלת אותו: אם כן מפני מה שארי רצענים נוטלים שלשה זהובים בעד זוג מנעלים, ואתה לוקח רק חצי מאלער (היינו זהוב וחצי)? השיב לה: מה לי בזה? זה מעשה שלו, וזה מעשה שלי!, ועוד: למה לנו לדבר מאחרים? הלא נתחיל לחשוב כמה וכמה אני מרויח במנעל זה מיד ליד: העור הוא בכך, הזפת והחומים וכו' בכך, ושאר דברים כיוצא בזה בכך, לאפקים בכך; ועתה אני מרוויח מיד ליד עשרה גדולים, ומה אכפת לי רווח כזה מיד ליד?! והיה רק מלא שמחה וחדוה תמיד, כי התם השיג בתמימותו חכמה זאת, שהעיקר להחיות עצמו עם כל נקודה ונקודה שיש לו, ולא להסתכל על אחרים כלל, כי מה יש לאדם עם אחרים, הלא כל אחד ואחד הוא עולם בפני עצמו,

ואין לו עם אחרים כלל, אבל אצל הרבה בני אדם בוער מדת הקנאה, שמסית אותם להסתכל על אחרים ולקנאות בהם, ואם אינם יכולים לעשות כמו אחרים, נופלים בדעתם מאד, ואינם עושים אפילו שאפשר להם לעשות, אבל התם בתמימותו לא הסתכל על כל זה כלל, אלא היה שש ושמח בחלקו, ולא היה איכפת לו מאחרים כלל, וזה היה עיקר הצלחתו.

ואצל העולם היה ללעג, והשיגו תאוותם בו, שמצאו ממי להתלוצץ כרצונם, כי היה נדמה למשוגע, והיו באים בני אדם, והתחילו בכוונה לדבר עמו בשביל להתלוצץ, והיה אותו התם אומר: רק בלי ליצנות! ותיכף שהשיבו לו בלי ליצנות, קיבל דבריהם והתחיל לדבר עמם, כי יותר לא היה רוצה להעמיק לחשוב חכמות, שגם זה בעצמו ליצנות, כי היה איש תם, וכשהיה רואה, שכוונתם לליצנות, היה אומר: מה יהיה כשתהיה חכם ממני? הלא אזי תהיה שומה, כי מה אני נחשב?! וכשתהיה חכם ממני, אדרבא, אזי תהיה שומה!, כי מעלת התם היה מדת "בטחון עצמי" שהיה בקרבו, שהיה מאמין בכוחותיו, ולא בילבל עצמו עם אחרים כלל, כי כמו שצריכין אמונה בהשם יתברך ובצדיקיו האמיתיים, בן צריכין אמונה בעצמו, שיאמין שיש לו כוחות לבוא לכל המדריוגות שבעולם (ליקושי מוהר"ן חלק א' סי' ס"א), ודרך בני אדם ליפול בדעתם מאד כשרואים בני גילם מצליחים בעבודתם, והם עדיין עומדים מבחינן לגמרי, וזה גורם להם חלישות הדעת, עד שבאים לשנוא את עצמם רחמנא ליצלן, כי אוהזים עצמם ל"לא מוצלח" בחייהם, וזה איסור גדול מאד, כי כמו שיש מצוה לאהוב את חבירו ולא לשנוא אותו, וכמו שכתוב (ויקרא י"ט) לא תשנא את אחיך בלבבך וגו' ואהבת לרעך כמוך, כמו בן יש מצוה לאהוב את עצמו, ויש איסור גמור לשנוא את עצמו, כי גם הוא חלק אלוך ממעל שנברא בצלמו יתברך, ויש לו תפקיד מיוחדת למלאות בזה העולם, ולכן אסור לשנוא את עצמו ולייאש את עצמו מלבוא לתכליתו, רק להתחזק מאד בבטחון עצמי, ולומר לעצמו, שבוודאי אני יכול להגיע את כל הטובות שבכל העולמות, ולכן אין להסתכל על אחרים כלל, אפילו כשעושים ממנו ליצנות, כי מה יש לו עם אחרים, ומה הם מבינים עליו, הלא כל אחד ואחד הוא עולם בפני עצמו, וכל אחד יש לו התפקיד והתכלית שלו, ואין אדם נוגע במוכן לחבירו ואין מלכות נוגעת בחבירתה אפילו כמלוא נימא (זמא ל"ח), וכל זה היה מעלת התם, שלא היה שם לב לכל הליצנות של בני העולם, רק תמיד הסתכל על הנקודה שלו, ואמר "רק בלי ליצנות" ("נאר אהן ליצנות"), ועל ידי זה הצליח בכל ענין, והשם יתברך יזכינו להגיע אל תמימות התם הקדוש, ולהשלים את תכליתנו בזה העולם, עדי נזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת פקודי - שקלים ה'תשס"ה

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעוון, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל ליקומי מוהר"ן חלק ב' סי' ז' המדבר מן הרחמנות של המנהיג האמת, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על כמה נקודות שבתורה זו של רביז"ל), כתיב (ישעיה מ"ט) כי מרחמם ינהגם, היינו מי שהוא רחמן הוא יכול להיות מנהיג, ורחמן כזה הוא רק משה רבינו, כי הוא היה מנהיג ישראל, והוא יהיה המנהיג לעתיד, כי משה רבינו היה לו רחמנות באמת על ישראל, ומסר נפשו בשביל ישראל והשליך נפשו מנגד ולא היה חושש על עצמו כלל, כי השם יתברך אמר (שמות ל"ב) ואעשך לגוי גדול, והוא לא השגיח על זה כלל, רק אמר (שם) אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא וגו', כי הוא היה רחמן אמיתי, ועיקר הרחמנות הוא כשישראל עם קדוש נופלן חס ושלום בעוונות רחמנא ליצלן, כי כל היסורים הקשים שבעולם אינם נחשבים כלל כנגד המשאוי הכבד של עוונות חס ושלום, כי מי שיודע קדושת ישראל מאין הם לקוחים, ויודע רוחניות ודקות של ישראל, הוא יודע שישראל הם רחוקים לגמרי מעוון ואין עוון שייך להם כלל, וזהו עיקר הרחמנות, לרחם על ישראל עם קדוש ולהוציאם מהמשא הכבד של עוונות, ועל בן משה רבינו ע"ה בכל עת שנפלו ישראל באיזה עון, היה מוסר נפשו עליהם והתפלל בעדם עד שפעל להם מחילה: ואפילו כשמגיע זמנו של הצדיק להסתלק למעלה, העיקר שישאר אחריו בנים ותלמידים למטה שימשיכו את דעתו בעולם אחר כך לדורי דורות, שיהיה למעלה ולמטה, שזהו מה שמשה רבינו היה לו בן אליעזר, ותלמיד יהושע וכו', עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה מנהיג אמיתי הוא רק מי שיש לו רחמנות על נשמות ישראל, וכל כיסופו ורצונו להוציא נשמות ישראל מעוונותיהם ולהחזירם בתשובה שלימה אליו יתברך, כי אין עוד רחמנות בעולם כמו הרחמנות של נפש מישראל שנופל לעוונות רחמנא ליצלן, כי מי שיודע עוצם מעלות נשמות ישראל, ומאיפוא הם באים, יודע שאין עוון שייך להם כלל, ואם חס ושלום נופלים לעוונות, אין רחמנות יותר גדול מזה, והוא כדוגמת הבגד המשי הלבן והיקר, שאפילו כתם קמץ, הורס את כל יופי הבגד, ומכל שכן אם מתלכלך לגמרי, אזי אוכד את כל שוויו, ואין ניכר יקרותו כלל, וכן הוא נשמה מישראל שבאמת אין שייך אליה עוון כלל, ואם חס

ושלום נופל לעוונות, זה צער נורא ואיום מאד, וצריכין למצוא עצה ותחבולה לכבם אותה מעוונותיה, וזה עבודת הצדיק האמת, שיש לו דרכים נפלאים להחזיר נשמות ישראל אליו יתברך, ויש לו דיבורים קדושים להחיות נפשות נדהות ולהחיות אותם מנפילתם, כי הצדיק האמת הדבוק בו יתברך בקביעות, יודע את עוצם מעלת נשמת ישראל, ואיך שמוכרח להחזיר אותם לשורשם, ולכן מוסר נפשו בכל עת לקרבם ולכבדם מעוונותיהם, כמו שעשה משה רבינו עליו השלום כל ימי חייו, שריחם על על נשמות ישראל והוציאם מעוונותיהם, ואפילו כשחטאו בעוון גדול כמו חטא העגל, שהיה כלול מעבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, לא נח ולא שקט עד שפעל בשבילם סליחה מחילה וכפרה, ומסר נפשו ממש עליהם, כי הקדוש ברוך הוא רצה לכלות עם ישראל חם ושלום ולהוציא ממנו גוי חדש, אבל משה רבינו אמר מחני נא וגו', שיותר טוב למחות אותי ולא תינזק ציפורן אחת של ישראל, כי זהו הרחמנות של המנהיג האמת, שאינו יכול לראות צערן של ישראל, ומוכן לעשות את הכל בשבילם, עד מסירת נפש ממש, לרחם עליהם ולהוציאם מעוונותיהם, ולראות בטובתם ובנחמתם.

והנה מבואר בדברי רביז"ל כאן, שזהו הכח של הצדיק האמת להיות למעלה ולמטה בבת אחת, היינו שאף על פי שמצד אחד בוודאי הוא למעלה, דבוק בעולמות העליונים, והוא מוכן ומזומן בכל עת ורגע למסור נפשו על קדושת שמו יתברך, אף על פי כן גם באותו עת ממש, הוא למטה בזה העולם, ומשגיח על נשמות ישראל לראות אם נפלו לתוך עוונות חם ושלום, וחושב עצות ותחבולות איך להוציאם מעוונותיהם ולהחזירם אל הקדוש ברוך הוא, כי אין זה שלימות כלל להיות רק דבוק למעלה, ולשכוח מכל מה שנעשה כאן למטה, ולא יהיה איכפת לו כלל מה שעובר עליהם, רק עיקר השלימות הוא להשגיח היטיב בכל הנעשה עמהם, ולהבין את הנסיונות שלהם, ולתת להם עצות טובות איך לצאת מעוונותיהם ומתאוותיהם, ולזכותם לחיי עולם הבא, ואפילו כשבא זמנו של הצדיק להסתלק מזה העולם, שאז בוודאי עולה למעלה למעלה, גם אז לא ישכח מן התחתונים כלל, רק ישאיר בנים ותלמידים שימשיכו את דעתו הקדוש בעולם, והם ימסרו נפשם לקרב נשמות ישראל אליו יתברך, נמצא שנחשב כאילו הצדיק חי למטה בזה העולם, ועדיין עוסק בעבודתו בקודש, כי הרי דעתו הקדוש, שזהו עיקר האדם, חי וקיים בתוך בניו ותלמידיו, שעל זה אמרו חכמינו הקדושים (מובא ברש"י דברים פרק ל' פסוק כ"ט) כל המניח אחריו תלמיד נחשב כאילו הוא חי, וזהו מה שמצינו אצל משה רבינו עליו השלום, שהשאיר בן אליעזר ותלמיד יהושע, כי אליעזר ראשי תיבות (ישעיה ס"ד) ע"ן לא ר'אתה א'להים ז'ולתך י'עשה, שהוא ענין השגות דרי מעלה, היינו השגות גבוהות וקדושות למעלה בעולמות העליונים, היינו צד אחד של הצדק שדבוק תמיד למעלה, אבל

מצד שני יש השגות דרי מטה, שהוא בחינת יהושע, ראשי תיבות (שם כ"ז) יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר, היינו הכח שיש לצדיק להחיות כל השוכנים בעפר מחמת עוונותיהם, ולהחיות אותם מפילתם, כי זה מראה את עוצם הרחמנות של המנהיג, ואיך שכל רצונו וכיסופו הוא להכניס השגותיו העליונות בתוך כל הדרי מטה ולהגביהם אל שורשם, ולכן אשרי הזוכה להתקרב אל צדיק ומנהיג אמיתי שהוא רחמן באמת, כי על ידו יזכה להגיע אל רב טוב הצפון בזה ובכא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה פרשת פקודי מתחיל (שמות ל"ח) אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה וגו', ופירש רש"י (פסוק כ"א) למה נקראת משכן העדות, על שם שהיא עדות לישראל שויתר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל שהרי השרה שכנינו ביניהם, כי זה היה עיקר עבודתו של משה רבינו עליו השלום, לפעול ברחמנותו מחילה סליחה וכפרה להם על חטא העגל, ולהוריד עוד הפעם את השכינה שנסתלקה מעליהם בשעת חטאם, ולכן תיכף ומיד צוה להם על מלאכת המשכן שיהיה נעשה על ידי בצלאל ואהליאב, וכמו שכתוב (פסוק כ"ב) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה, ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן חרש וחושב וגו', כי ענין זאת להקים את המשכן על ידי המעולה שבשבטים שהוא שבט יהודה, ועל ידי הירוד שבשבטים שהוא שבט דן, הוא ענין הנ"ל של השגות דרי מעלה ודרי מטה שיש להצדיק כשרוצה לרחם על נשמות ישראל ולקרובם אל השם יתברך, כי הוא מגלה שאין גבהות לפני המקום, וצריכין להיות למעלה ולמטה בבת אחת, כי מצד אחד מגלים להדרי מעלה שעדיין לא השיגו כלום בהשגות אלקותו יתברך, כי לגדולתו יתברך אין חקר, ותמיד יכולים לעלות עוד יותר ועוד יותר, ומצד שני מגלים להדרי מטה, לכל אלו שמונחים בשאול תחתיות, שהם עדיין סמוכין וקרובים אליו יתברך מאד, ולכן בשעה שבנה משה רבינו את המשכן, שהוא עדות לישראל שמחל להם הקדוש ברוך הוא על חטא העגל, הבנין היתה על ידי בצלאל ואהליאב דייקא, דרי מעלה ודרי מטה, ובוהה הראה להם הכח של המנהיג האמת, שיכול להיות דבוק למעלה ולמטה בבת אחת, ולהרים ולהגביה אפילו הכי ירודים והכי נמוכים, ולהשכין את השכינה אצלם, והשם יתברך יזכינו להיות מקורבים אל צדיק ורחמן אמיתי, ונזכה על ידו לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

